

MŰLEÍRÁS

Papp Miksa

Képkötés

Mozgóképkultúra és média szakirány

**Kaposvár
2023**

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Képzés (mozgóképkultúra és médiaismeret)
Alapképzési Szak**

Tavalyi Hangulat

Belső konzulens: Csoma Sándor

Készítette: Papp Miksa

Neptun kód: KKQY20

Nappali tagozat

Rippl-Rónai Művészeti Intézet

**Kaposvár
2023**

Tartalom

<i>Rövid történet és stílusismertető</i>	1
<i>A film előkészületei</i>	1
<i>Helyszínek</i>	2
<i>Storyboard</i>	3
<i>Filmdramaturgia</i>	4
<i>Eszközpark</i>	5
<i>Képvilág</i>	7
<i>Forgatás</i>	8
<i>Képvilág utómunka</i>	10
<i>Hangeffektek, hangkeverés</i>	12
<i>Vágás finomítás</i>	12
<i>Tapasztalatok, Összegzés</i>	13
<i>Hivatkozások, webográfia, bibliográfia, jegyzetek</i>	14
<i>Képjegyzék</i>	14

Rövid történet és stílusismertető

A Tavalyi Hangulat címet viselő kisjátékfilm kategóriáját tekintve a drámába sorolható, továbbá a romantikus komédia stílusjegyeivel is rendelkezik. Az alaphangulatát tekintve legfőképpen drámai elemeket figyelhetünk meg benne, amikor a főszereplőnk egyik megoldásra váró élethelyzet után a másikkal találja szemben magát. Ezeket tarkítottuk meg néhány humorosabb cselekménnyel, reakcióval. A film rendezőjével együtt fontosnak tartottuk, hogy látványvilág az 1990-es évek hangulatát idézze. Ebben a korhűség elérése volt a legnehezebb. Úgy éreztük, hogy a mai környezetben nem állná meg a helyét a cselekmény. Ugyanis a 2020-as évek technikai vívmányaival gyermeki könnyedséggel orvosolhatók a történetben felbukkanó problémák. A film hossza 14 perc. Nagyjából erre is számítottunk, mert a forgatókönyv is ennyi oldalból tevődik össze. A történetét egy fiatal férfiról szól, aki a függőben lévő kapcsolatát próbálja helyrehozni, egy tombolasorsolás fődíjának bezsebelésével. Az anyagi háttere meglehetősen szűkös. A szelvényekre nem telik neki, ezért egy régi ismerősétől kér segítséget azok hamisításában. A kalandos úton egyre közelebb kerülnek egymáshoz, így megjelennek a romantikus elemek is. Néhány feszültebb helyzetet a párbeszéd humorosra vételével oldottunk meg, ezért sorolnám bele a komédia műfajába. A szereplők közötti kémia fontos szempont volt, mivel a film elején teljesen másképp viszonyulnak egymáshoz, mint a végén, és ezt a nézőnek is érzékelnie kell.

A film előkészületei

Először egy teljesen más ötlettel kezdtünk neki a munkálatoknak, majd amint készen lett az első forgatókönyv és konzultálni kezdtünk a tanárainkkal és a látványtervezővel rájöttünk, hogy túl nagy fába vágtuk a fejszénket. Ezért elvetettük az ötletet. Rengeteg ötletelés volt, mire eljutottunk a Tavalyi Hangulat alap gondolatának megfogalmazásához. Az ihlet sorscsapásszerűen érkezett, mikor a rendező házukat átkutatva rátalált egy kazettára, aminek a tokjában a tombolasorsolás jelentkezési szelvénye volt. A First Draft¹ létrejötte után meg kellett vizsgálni minden cselekményt, helyszínt és napszakot, amit a könyv tartalmazott, hogy milyen nehézségekkel fog járni technikailag és anyagilag. Volt rá példa nem is egyszer, hogy a forgatókönyvet át kellett írni a kivitelezhetőség jegyében. Ezek fényében a kivitelezési

---

¹ Forgatókönyv szerző által megírt első verziója

jegyzetek és a forgatókönyvírás procedúrája egy időben történt. Ekkor már nagyjából sejtettük, hogy négy forgatásnapra van szükségünk a kivitelezéshez. Ragaszkodtam a próbafelvételek készítéséhez, hogy a helyszínen már ne ezzel menjen el az idő. Túlnyomó többségben az éjszakai jeleneteket próbáltuk el, hogy a fények beesési szögét és a lámpák helyét kitapasztaljuk. Néhány kameramozgás tesztelésére is szükség volt, mivel gerilla módszerrel dolgozunk, így a forgatás idejére már mindennek összekellett állni fejben is. Ezeket a teszt forgatásokat Kaposváron végeztük. Ez leginkább annak tudható be, hogy a helyi színész lehetőségek kiaknázása különböző okokból meghiúsult. A női karakterek, Tessely Anna (Eszter) és Badics Natasa (Ex Barátnő) viszonylag hamar biztossá váltak. Ilyen szerencsénk volt Csepeli Bálinttal is, aki a zenebolti eladó szerepét szinte kezdeti stádiumban elvállalta már. Ezzel szemben a férfi főszereplőt (Ábris) nagyon későn, a filmforgatás kezdetének hetében találtuk meg Gyimesi Domonkos személyében. A recepcióst alakító Telkes József a forgatás második napján vállalta el a szerepet egy késő felkérést követően. Elképzeléseinkben egy idősebb hölgy szerepelt, azonban nem találtunk a megfelelő időpontban elérhető színészt. Fontos szempont volt, hogy egy rövid történetet szeretnénk elmesélni úgy, hogy tartalmazzon csak cselekményeket és párbeszédet is egyaránt. A végkifejlett ennek ellenére túlnyomórészt dialógusokra épül, azonban a színészi játék teszi nézhetővé és érdekessé.

Helyszínek

Fontosnak éreztem, hogy mint a film operatőre kivegyem a szerepem a képvilágot érintő döntések meghozásában. Vígjátékba illő volt, ahogy belekezdünk a helyszínek kiválasztásába a Google Térkép segítségével. Viszonylag sokat sétáltunk a virtuális térben, hogy megtaláljuk a külső helyszíneket. Forgatókönyv szerint 10 különálló helyszínre volt szükségünk, ezt a későbbiekben 6 darabra redukáltuk. Az első ilyen nehézség a telefonfülke megtalálása volt. Ahogy említettem szerettünk volna minél inkább korhű tárgyakat megjeleníteni a képkivágásokban. A kutatómunka a rendszerváltozás időszakában még és már használatos tárgyakat is felöleli. Egy régi Matáv-os fülkét szerettünk volna találni, vagy legalább egy olyan hangulatút, festésűt, ami annak megfelel. Az Invitel és a Telekomos fülke túl újnak bizonyult, mert 2002-2006 között telepítették őket, és a mai napig használatban vannak. Választásunk egy piliscsévi eldugott faluban lévő alkalmatosságra esett. A háttér nem bizonyult korabelinek, viszont ezt az áldozatot megkellett hozni időszerűségében. A filmben lévő nyitó helyszínünk a szentendrei rév kikötő és az utolsó jelenet ott is zárul. Ezzel egy keretes szerkezet jött létre, viszont ez nem egy eltervezett dolog volt, szimplán csak a megbeszélte idő előtt kiraktak minket

a megbeszélte helyszínről. A következő dramaturgiai szempontból fontos környezet a zenebolt. Ismeretség révén beengedtek egy XIII. kerületi szerviz és hangszerbolt üzlethelyiségébe. Kisebb pakolások és saját kellékek elhelyezése után sikerült az elképzeléseinknek eleget tenni. A lakásbelső megtalálása viszonylag könnyen ment. Olyan környezetet akartunk, ami tele van személyes tárgyakkal és nem a műviség árad belőle. A rendező nagymamájának a lakása megmaradt a 90-es évek szellemében, így arra esett a választás. Itt is kiegészítettük a meglévő tárgyakat a saját kellékeinkkel. Ilyenek voltak például a piros írógép, pár magazin és maguk a szelvények. A következő nehézséget a tombolasorsolásra való jelentkezés leadási szintere jelentette. Könyvtárakat és postákat kerestünk elsősorban. Hamar kiderült, hogy rögtönözni kell, mert nappali jelenetként szerepelt a forgatókönyvben, és a megkérdezett helyszínek közül többen is pénzjutalom fejében engedélyezték volna, a maradék esetben szimplán elutasították a kérésünket vagy végig sem hallgattak. Egészen az utolsó forgatási napig toltuk ennek a jelenetnek a felvételét, végül a zenebolt egyik szervizasztalát rendeztük be recepciónak. Ilyen térbeli csalást követtünk el az ex barátnő lakásánál történő jelenetnél is, ahol a bejárati ajtó ugyanahhoz a lakáshoz tartozott, mint a szobabelsős jelenetek. Valamint a film elején lévő flashback² is szintén annak a lakásnak a konyhájában lett leforgatva. Látványtervező hiányában mi magunk voltunk a felelősek, hogy a lehető legjobbat kihozzuk a látványvilágból.

Storyboard

A képes forgatókönyv létrehozása nagyjából a forgatókönyv harmadik verziója elkészülése és a kiválasztott helyszínek személyesen történő helyszínszemléje után kezdődött. Fontosnak tartottuk elkészíteni, hiszen ezáltal vizuálisan teljesen elénk tárul a film összképe. A plánozott jelenetek fel vázlatolása így számunkra is elengedhetetlen volt, mivel ez egy nagyon jó alapul szolgált a képvilág megtervezésére, hogy mit és hogyan szeretnénk megmutatni a filmből. Azokat a jeleneteket rajzoltam fel először, amikben biztosak voltunk, hogy nem fognak változni. Ilyen például az összes lakásbelsőben játszódó jelenet és a telefonfülkés is. A többi jelenet csak később került sorra, ahogy fejlődött a dialóg és rajzolódott ki a szereplők cselekménye, úgy vált egyre pontosabbá a plánválasztás is. A történetet jelenetekre bontottuk, majd azokat még több részre. Egy jelenet átlagosan 2-3 kamerabeállítással oldottunk meg. Ezek váltakozása igencsak hullámzó. Van olyan jelenet, ahol két plánt használtunk, a leghosszabb dialógnál viszont hat plán váltakozik. Ahol lehetett időt kellett spórolnunk, ezért mérlegeltük, hogy mennyire maradjunk hűek az elképzeléseinkhez, miszerint csak ott használunk

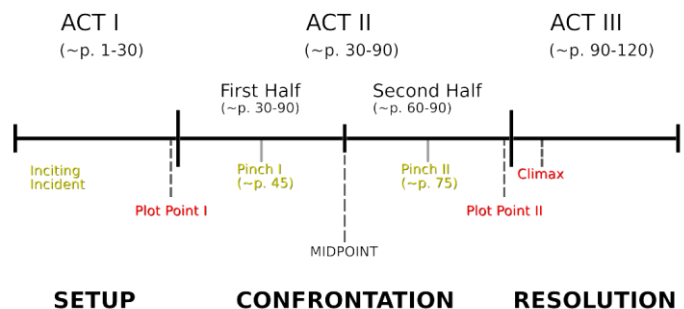
---

² Cselekmény múltbéli eseményeit elbeszélő képsorok.

kézikamerás felvételi módszert, ahol az indokolt. Csakhogy ez már az első forgatási napon megborult, és inkább az ütemtervet követtük. Igyekeztünk úgy felrajzolni a képkivágásokat, hogy a helyszínből minél kevesebbet lássunk így a szereplőket helyeztük előtérbe, azaz ők foglalták el a képernyő nagyobb részét. Nem mindenhol volt ez opció, hiszen fontos, hogy a néző a térben is el tudja helyezni őket, ne csak időben. Muszáj legalább egy beállítás erejéig totál plánt mutatni, ahol egész alakban látjuk a szereplőket és a körülöttük lévő környezetet is. Néhány esetben látszódnak újjépítésű épülettömbök a háttérben, amiket nem sikerült megfelelően kikomponálni a képből. Voltak olyan kameramozgások és képbeállítások is, melyek a helyszínen születtek meg. Az improvizálás miatt a storyboard egy idő után már nem volt annyira biztos tájékozódási pont, legalábbis nem akkora mértékben, mint terveztük. Ezt valószínűleg egy tudatosabb képes forgatókönyv tervezés és rajzolás megoldotta volna. Ennek ellenére mindent megpróbáltunk jelölni benne, amiről úgy gondoltuk, hogy elősegítené a produkciót. Jelöltük például az objektív gyújtótávját, főleg azért, mert a megfelelő objektív kiválasztása meghatározó az emberi arc formáját tekintve, ugyanis minél kisebb a gyújtótáv, annál jobban torzítja azt. A dialógusok hossza és néhány esetben kitartott kép időtartama is helyet kapott, hogy nagyjából számon tudjuk tartani hol vágunk el az adott karakterről. Ezen kívül a kamera mozgását is feltüntettük segédlet gyanánt.

Filmdramaturgia

Azért tartom lényegesnek kiemelni a történet dramaturgiai vonulatát, mert hangulatteremtés és a képvilág szorosan összefonódik a történet előrehaladtával. Az első jelenetben a visszaemlékezésen keresztül derül ki, hogy mi történt a főszereplő múltjában, mert jobbnak láttuk ezt a megoldást, minthogy szimplán elmeséli, hiszen ebben a formában jobban leköti a nézőt és könnyebben tud azonosulni magával a karakterrel is. A Tavalyi Hangulatot, mint minden játékfilmet három fő pontra lehet szedni (1. ábra). Az Első felvonás (Act I), ahol elkezdi felépülni a későbbi cselekmények katalizátora. A Második felvonásba (Act II) történnek a bonyodalmak és néhány olyan dolog, ami szintén előre viszi a történetet. A Harmadik felvonásban (Act III) pedig a szálak elvarrása, gondok megoldódása és végül a történet lezárása kap

1. ábra

hangsúlyt. Általában hét további pontra lehet osztani a cselekményt, viszont ezek a kisjátékfilmekben gyakran lerövidülnek, vagy akár ki is esnek. A mi esetünkben az Inciting Incident³ a kazetta átnyújtásnál történik, ugyanis ennél a cselekménynél lendül mozgásba a történetünk. Ezután nemsokkal érkezik az első Plot point⁴, amikor a főszereplő segítségkérését elfogadja a barátja ezzel tovább gördül a sztori. Valójában ennél a pontnál indulnak be az események. Ezután kezdetét veszi a Második felvonás, ahol a sorsjegy hamisítás procedúrája kezdetét veszi. Itt, ahogy az ábrán is látható két olyan fordulópont (Pinch I⁵ és Pinch II) történik a szereplőkkel, aminek köszönhetően előre haladnak. Az első ilyen, amikor a zeneboltban lebukást kockáztatva felírják a kazettákban lévő sorszámokat. A második, amikor majdnem elkésnek a leadási határidőről. A Második felvonás végén található a Plot Point II⁶. Itt minden remény veszni látszik. A filmünkben ez akkor jön el, mikor a főszereplőnek nem sikerül megnyerni a fődíjat. A harmadik felvonás része a Climax⁷, mely választ ad az addigi feszültségekre és a fő szálon felmerülő kérdésekre. Filmünkben ez az függőben lévő kapcsolat lezárásával keletkezik. Majd ebben a felvonásban kap egy végső magyarázatot, lezárást a dramaturgia.

Eszközpark

A filmterv még csak elméleti síkon létezett, mikor felmerült bennünk az eszközök szükségességét érintő kérdés. Első és lefontosabb, amit kerítenünk kellett, azok a lámpák és egyéb világításhoz kapcsolódó kellékek voltak. Hamar kiderült, hogy a bérlés meglehetősen drága megoldás. Körbe kérdezve minden ismerőst végül találtunk egy olyan kapcsolatot, akik ingyen a rendelkezésünkre bocsátottak azokat a lámpákat (kettő darab Skypanel⁸ és egy Spotlámpa) és hozzájuk tartozó állványokat (C-stand). Valamint kaptunk pár darab derítőlapot és még kettő nagyobb feketeanyagú Flag⁹-et a fénysugár blokkolásához, az árnyék erősítéséhez. Ezek az eszközök nagyjából eleget tetettek az elképzelésünknek. Sokat inspirálódottam a „Maffiózók” című sorozatból, ami ugyan Amerikában játszódott, viszont a kornak megfelelően az ezredforduló előtti időkben. A tetszőleges képkockákat kiválasztva tanulmányoztam a világítási technikákat, és próbáltam rájönni, hogy elsősorban milyen szögben és honnan éri a

---

³ Mozgásba lendíti a cselekményt, általában kibillenti a karaktert.

⁴ Meghatározó esemény, ami egy másik irányba tereli a történetet.

⁵ A történetet a következő eseményre koncentrálna.

⁶ Fő krízis megszületése, amikor minden remény veszni látszik.

⁷ A történet fő feszültségei itt a legintenzívebbek, valamint megválaszolják az addig megfogalmazott drámai kérdést.

⁸ Led fényforrásokból álló világítástechnikai eszköz.

⁹ Fekete szövetanyaggal bevont tábla. Célja a szétszórt fény blokkolása, árnyékok erősítése.

szereplők arcát a fény. Másodsorban pedig az figyeltem meg, hogy a háttér és egyéb tárgyak mekkora mértékben és milyen irányból világítottak meg. Lényeges kiemelni, hogy a korai (1960-1980) filmekben az izzók színtónusa főként fehér és annak különböző spektrumán mozogtak. Valahol a 1990-es és az ezredfordulós évek idején kezdték el alkalmazni a ma előszeretettel használt színes spektrumon világító izzókat. A színek kiemelésével főként az érzelmekre lehet ráerősíteni. Egy kis színtant figyelembe véve a zöldes, kékes fény nyomasztó hatást kelt. Még a meleg színek, például sárga vagy piros inkább nyugalmat és boldogságot áraszt magából. Személy szerint én is jobban kedvelem, mikor akár a háttérben rá lehet erősíteni egy úgynevezett praktikus lámpával akár szimplán a képen kívülről érkező fényvel rá erősítenek a hangulatfokozásra. Viszont szem előtt tartva a korhűséget maradtunk az egyszerűfehér tónusú karakterisztikánál. A forgatás során csupán egy napon állt rendelkezésünkre világítási szakember. Az ő szakértelmének köszönhető, hogy a lakáskörüli és a konyhai jelenetek már nyers képprofilban is megfelelő fény-árnyék aránnyal rendelkezett. Rengeteget információt szívtam magamba azon az egy napon, amire szükség is volt, hiszen a többi napon én láttam el ezt a feladatkört is. A legnehezebb helyszín ilyen szempontjából a söröző volt. A fehérre festett falak szétszórták a fotonokat így oda is jutott belőlük, ahol már nem mutatott jól. Ezen a helyiség szűkösségé még tovább rontott, mert nem tudtuk a Flag-eket, hova elhelyezni. A szereplőkkel szemben lévő falra ragasztottunk belőlük egyet, hogy a kellő fény árnyék kontraszt meglegyen. A másikat pedig a plafonra próbáltuk meg elhelyezni, hogy a helyiség többi része sem bukjon át laposságba, kontraszt nélküliségbe. A kinti felvételeket viszonylag gerilla módon vettük fel, mivel törvénybe ütközik, a közterületre lehelyezett kameraállványról felvételt indítani. Emiatt nem állt módunkban a fényforrások megfelelő manipulálására helyezni a hangsúlyt. Szerencsére az első és utolsó jelenetben látható helyszín viszonylag eldugott helyen van, így el tudtuk érni a kívánt beesési szögek által létrehozott kontrasztokat.

A következő képivilágot meghatározó döntés a kamerát és a kiegészítőit illetve. Célom volt nagyobb teret nyerni az említett fény-árnyék kontrasztnak. Nem akartuk, hogy esetleges technikai malőr a képminőség rovására menjen. Amennyiben a képérzékelő, jelen esetben szenzor túl kevés fényt kap, akkor a kép zajossá válik. Egy olyan eszközre volt szükségünk, mely Full Frame¹⁰ szenzorral van ellátva, valamint a felbontása legalább UHD (3840 * 2160) és 35.7 * 18.8 mm nagyságú. Először egy Sony FX6 típusú kamera bérlésében gondolkodtam. Aztán ezt az ötletet hamar elkellett vessem, mikor megláttam az anyagi vonzatát. Ekkor vált egyértelművé, hogy a saját Sony alpha 7 mark III típusú fényképezőgépet fogjuk

---

¹⁰ 35mm-es filmszalag formátumához legközelebb álló szenzor fajta.

felfejleszteni. Ennek az első lépése az objektívválasztás. Tudtam, hogy nagyjából mik azok a gyújtótávok, amiket rendszeresen alkalmaznak dialógusok felvételéhez. Ilyenek például a 35mm, 50mm, 70mm és még a 80mm is, bár az már viszonylag nagy tértorzítással rendelkezik, azaz laposítja a szereplők arcát, a háttér pedig közelebb kerül az előtérhez. A saját felszerelésemnek csak egy 24-70mm gyújtótávú és f/2.8 blendeértékű zoom objektív volt a része. Bár széles tartományt fed le, de nem ítélték meg az optika fénybefogadóképességét. Rövid kutatást követően hamar kiderült, hogy bérelni csak az újabb technológiai gyártással rendelkező objektíveket lehet. Szándékomban állt megtartani az objektív választásnál is a korhűséget, ezért régebbi típusú optikák után kutattam tovább. Keresésem során fény derült rá, hogy ezeket az optikákat nem lehet bérelni, mivel viszonylag olcsók és teljesen más csatlakozásúak, mint a manapság. Találtam az elképzelésemnek megfelelő képivilágot, egy régi szovjet gyártmányú objektívet, aminek a szériáját az 1960-as években kezdtek el gyártani. Ez az optika 58mm gyújtótávval és f/2 rekeszértékkel operál. Az élességben lévő dolgok előtérét és háttérét eltérő módon, ovális alakban torzítja. Ennek fejében a kép karakterisztikáját is másként adja vissza. A szélesebb látószög lefedése érdekében kiválasztottam egy másik objektívet. Hasonló módon viselkedik az említett példányhoz, viszont ez 35mm gyújtótávú és f/2.4 blendeértékű. Mindkét objektív manuális fókuszmechanizmussal működik. Tehát szert kellett tennünk egy olyan vezeték nélküli fókusztekerő rendszert, mely legalább egy gyűrű eltekerésére alkalmas. A stáb egyik tagjának volt ilyen eszköze, azonban úgy alakult, hogy a négy forgatási nap közül kettőn bérelnünk kellett. Fontos szempont volt az is, hogy egy összetettebb kameramozgásnál is mindenhol a megfelelő helyen legyen a fókuszpont. Ráadásul ezek a lencsék különösen hajlamosak rá, hogy a kép szélén kevesebb részletet adjanak vissza, mint a közepén. A fókusz húzóknak is kellett egy külön képernyőt biztosítani, hogy azt lássa, amit az operatőr is. Ezt kivitelezni szinte lehetetlen volt, mivel a vezeték nélküli jelátadónk és a kábeles megoldásunk is eredményezett egy kevés képfrissítési eltérést. Voltak olyan szituációk mikor a kamera váltámaszon helyezkedett el, olyankor a fókusz húzó szorosan mellettem a távirányítójával, mivel hiába volt fent két monitor, ő csak az egyiket látta. Ennek ellenére az eszközparkunkat sikerült úgy felfejleszteni, hogy el tudtuk érni az előre elképzelt minőséget.

Képivilág

A film készüléteinek kezdeti stádiumában lefixáltuk, hogy 2:1 képaránnyal szeretnénk majd dolgozni a későbbiekben. Ez az elhatározás a plánozást és a hangulatát nagyban befolyásolta. A nézők gyakran ítélik meg a látottakat a képarányból. Különösen filmesnek tartják, hogy a kép

alja és teteje fekete sávba burkolódnak. Ez valószínűleg a moziba járásnak köszönhető, hiszen a filmek nem az otthoni eszközökön megszokott 16:9-es képarányban készülnek, hanem szélesebb képkivágásokban. A mi esetünkben a fő célunk az volt, hogy egy szimpla képkicsinyítés, képlevágás helyett ténylegesen meg lehessen akár egy szélesvásznú vetítőn is nézni. Hozzájárult a folyamathoz, hogy a film egy olyan számítógépen készült, amihez 21:9 képarányú monitor tartozik. Akadályba ütköztünk a produkció közben, mert a fényképezőn nem lehet átállítani a szenzor felbontását. Ezért a külső monitor segítségével kellett ezt kiküszöbölni. Így a 2:1 képarány (UDH¹¹-ben kiszámolva 3840*1920) helyett 4K UHD (3840*2160) -ben lett felvéve a nyersanyag. Ezt a posztprodukcióban módosítottuk 2.35:1 (3840*1634) képarányra, mivel egy téves beállítást követően a külső monitoron abba komponáltam a forgatás során. Ez a véletlen később kifizetődni látszott, ugyanis így még több figyelmen kívüli tárgy került ki a képkivágásból és a kívánt filmes hatást is megtudtuk tartani. Továbbá segítette az objektív mélységélesség központos karakterisztikáját, hiszen a kép alja és teteje képhatáron kívül kerül.

Forgatás

Előzetes kalkulációk után úgy döntöttünk, hogy négy forgatási nap elegendő lesz. Az állandó stábtagok a következőképpen alakultak: Rendező: Bánhegyi Ágoston, Fókuszúhoz: Kovács Domonkos, Operatőr: Papp Miksa. A négy napból két olyan nap volt, amikor a stáb kiegészült egy-egy szakemberrel Gazdag Martin és Budai Barnabás személyében. Ezenkívül voltak olyan statiszták és kellék biztosító emberek, akik pár órára jelentek meg.

Az első nap március 25-én vette kezdetét. Délután 1 órakor találkoztunk a színészekkel és a stábtagokkal Buda belvárosában, majd két személygépjárművel elindultunk Piliscsévra, ahol felvettük telefonfülkés jelenetet. A stábunk talán ekkor volt a legösszeszedettebb formációban. Ennek ellenére a helyszín szemlén történt meggondolatlanságból tervezett színész vezetés máshogy jött ki a forgatási napon és a háttérben egy újépítésű ház rontott a korhűségen. További nehézség volt, hogy az optika nem kezelte jól a szembe érkező erős fényt, ezért megpróbáltunk elé ragasztani egy sötétítő (VND¹²) objektív szűrőt, mely a szenzort érő fényértékét tudja manipulálni. Az objektív sajátosságai miatt nem bírta el a szűrő súlyát, mert a lencsetagok előre-hátra tolódtak vele együtt, ezáltal a fókuszgyűrű megszorult bizonyos pontokon. Ekkor

---

¹¹ Ultra High Definition, röviden UHD. Legalább 3840*2160 képpont felbontású.

¹² Variable Neutral Density, röviden VND. Objektív szűrő típus.

döntöttünk úgy, hogy megvárjuk még a nap sugarai elérik a ház tetejét, és árnyékba borul a helyszínünk. Ezt követően a szentendrei rév kikötőhöz mentünk felvenni a film nyitójelenetét. A stáb rendezettségéhez mérten jól és hamar megoldottuk a helyszín bevilágítását. Azonban az utazási idő miatt belecsúsztuk az éjszakába.

A második forgatásnap március 26. volt. Erre a napra tettük a lakásban és körülötte zajló jelenetek felvételét, mert a világosításban dolgozó ismerősünk (Budai Barnabás) ekkor ért rá. Fontosnak tartottuk, hogy a belső terekben játszódó jelenetek megfelelően legyenek bevilágítva, hiszen ez sokat hozzátesz a kép hangulatához. Nagy hangsúlyt fektettünk a megfelelő fényviszonyok előállítására. A lakás egy ganggal rendelkező társasházban van, ezért nem volt elegendő a kintről beérkező fényforrás. Ez számos munkaórát felemésztett, viszont úgy gondolom elértük a kívánt eredményt. Ezen a napon vettük fel még az autós jeleneteket is, mert a Natasa nem ért rá más napokon. A helyszínt a Margit szigeten rögtönöztük. A rendező egy régi ismerőse biztosította a korhű személygépjárművet. Szerencsére az Ábrist alakító Domonkos rendelkezett jogosítvánnyal, így viszonylag hamar a tervezett felvételek végére értünk.

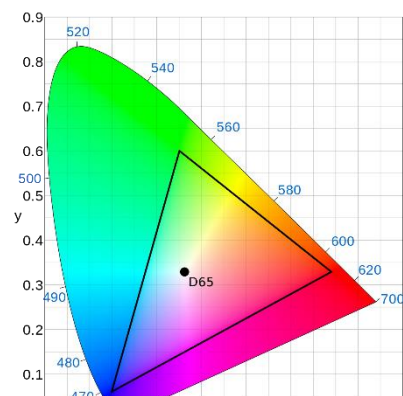
A harmadik forgatási nap március 27-re esett. Összességében ezen a napon kellett szembenéznünk a legtöbb nehézséggel. A fókusz húzó rendszer nem állt rendelkezésünkre, ezért bérelnünk kellett még a forgatás megkezdése előtti órákban, ez egy óras csúszást eredményezett. A tervezet szerint ezen a napon a kocsmai jeleneteket vettük fel egy szentendrei étteremben. Az időjárás ellenünk fordult, ezért a teraszon játszódó jeleneteket bent is leforgathatóvá kellett alakítsuk. A helyszín azonban nem volt a legalkalmasabb erre, mert újkeletű kinézettel rendelkezett. Egy kisebb folyosó szerű részét választottuk, ami megszorításokkal járt. A helyiség falai fehérre voltak festve, aminek eredményeképpen a fényfotonok szétszóródtak a térben, ezzel tönkre tévé a fény-árnyék kontrasztot. Ezt fekete Flag-ekkel próbáltuk korrigálni. Valamint saját fényforrás használatával. A teraszra elhelyeztünk egy Spot lámpát, melyet az ablak felé irányítottam a hold fényének imitálása érdekében. Az étterem a megbeszélte távozási időponthoz képestegy órával előbb zárt be, így sokkal kevesebb idő jutott a megbeszélte plánok kivitelezésére és így a zárójelenet helyszíne is megváltozott. Ezután visszamentünk a rév kikötőhöz, hogy felvegyük a kimaradt zárójelenetet. Szerencsés balesetnek mondható, hogy ezzel létrejött egy keretes szerkezet a dramaturgiában. Az utolsó forgatási nap március 28-án történt. Az olyan jeleneteket, amiket tolni kellett, erre a napra időzítettük. Ilyen volt a recepció és a sorsolás pillanatában történő jelenetek. Ezt a helyszínt az utolsó utáni pillanatban találtuk meg. Egy nagyjából szocialista hangulatot idéző iskolát vagy sportcsarnokot kerestünk, melyet Budapest XX. kerületében találtunk meg. A

fényviszonyok változása kedvezőtlenül alakult, mert a nap már lemenőben volt. Ezután már csak a recepciós és hangszerboltos jelenet volt hátra. Ahogy már említettem ez a két jelenet végül egy helyszínen belül került leforgatásra. A fényviszonyok mindkét helyiségben viszonylag kedvezők voltak, ezért nem kellett sokat variálni a fényforrások elhelyezésével. A hangrögzítés ennél a jelenetnél nem ütötte meg az elvárt szintet, szóval ez utómunkában nagyon sok bonyodalmat jelentett.

Képvilág utómunka

A felbontás lehetővé tett némi teret, az utólagos képkivágások módosítására, hiszen a képet tudtuk fel és lefele mozgatni anélkül, hogy bele kelljen közelíteni, ami rontaná a kép minőségét. A stábok tagok száma folyamatosan változott a forgatási napokon, tehát ez a korrigálás nagy segítséget jelentett a figyelmetlenségből keletkezett utólagos komponálásnál. Viszonylag sok közeli plánt használtunk, főleg a környezet takarása érdekében. Itt sem volt mindegy, hogy a szereplő feje mennyire lóg ki. Valamint az sem mutat jól, hogyha a szereplő feje fölött túl nagy üres tér (headroom¹³) marad. Ez a kompozíciós szokás először a festészetben vált elterjedté. Vannak olyan alkotók és egyének, akiket zavar, hogyha egy szereplő úgymond meg van skalpolva, azaz kilóg a fejének búbja a képből. Személy szerint engem nem zavar, amennyiben ez a koncepció része. Amikor a 2.35:1 képarány mellett döntöttünk, tudtuk, hogy ilyen áldozatokkal fog járni néhány képkivágás.

Mikor a posztprodukciónak a folyamat során minden komponálás a helyére került, akkor elkezdtem „kiszínezni” a nyers képprofilú felvételeket. „*A color grading, ami magyar nyelven a fényelés elnevezést kapta, az a technika, mikor egy fotó vagy videó vizuális megjelenését megváltoztatjuk. Lehetne színkorrekciónak is nevezni, de tulajdonképpen nem az, mert a színkorrekciónak leginkább az a szerepe, hogy a lehető legélethűbbek legyenek a színek.*”¹⁴ A kamerám szoftvere lehetővé tette az S-Log3 képprofil használatát. A Sony saját találmányai közé tartozik. Azonban ez a lehetőség csak REC.709 színtartomány elérését engedélyezi, ami átlagosnak mondható minden téren (2. ábra). Ez a semleges

2. ábra

¹³ Szereplő feje fölötti tér, mely a képhatárig terjed. Headspace néven is szokás használni.

¹⁴ Imre Krisztina: Color grading [online] In: 2021. okt. 14. (utolsó elérés: 2023.05.03) - <https://halado.fotokonyv.hu/color-grading/>

képprofil elveszi a kontrasztot a képből, hogy azt sokkal részletesebben tudja ezáltal rögzíteni. Valamint nagyobb alkotói szabadságot biztosít az utómunkában történő színekorrrekcióknak. A koncepcióm az volt, hogy minden felvételt csak a kellő korrigálással készítem el. Ehhez korrekciós réteget használtam. A videósáv fölé téve lehet manipulálni a képet, szinte végtelen mennyiségben. Jelen esetben minimum kettő maximum három ilyen réteget alkalmaztam. Az első rétegen egy szimpla korrekciót hajtottam végre, ami főként a feketék és sötét részletek tónusát érintette, valamint az csúcspontok intenzitását korrigáltam. Ugyan ezen a rétegen a bőr színhőmérsékletére erősítettem rá, vagy vettem el belőle. Fontos megjegyezni, hogy a bőr színe sárga és vörös között helyezkedik el, némi zöldes beütéssel. A fölötte lévő rétegen Ábris kabátjának kék színét emeltem ki, és még esetleges apróbb változtatásokat végeztem a kontrasztokat illetően. A harmadik rétegen olyan színek szaturációját¹⁵ vagy színspektrumát állítottam, amelyeket kevésnek vagy soknak ítéltam. Ilyen például a hajszín megfelelő sötétsége, vagy a háttérben lévő tárgyak színerőssége, vagy falak fehéregyensúlya. A világítás kapcsán említettem, hogy nem akartunk bizonyos színtónusokra ráerősíteni. Ehhez ennél a folyamatnál is tartottam magam. Inkább a helyes bőrtónus és fény-árnyék kontraszt megtalálását tartottam szem előtt. Ettől csak a konyhában játszódó Flashback jeleneteknél tértem el. Így érzetem, hogy meg kell különböztetni a múltban történő eseményeket a jelenben történtektől. A

párbeszéd nyomott

3. ábra

hangulatának felerősítését tűztem ki magam elé. A háttérben látható kék konyhaszekrény (3.ábra) remek alapot adott arra, hogy tovább erősítsem ezt a színt a kép többi részén is. Az utolsó jelenetben található felvételek fényelése okozott a legnagyobb fejtörést, hiszen a helyszín sajátosságai közé tartozik, hogy teljesen különböző színhőmérsékletű utcalámpák világítják meg. A két szereplőn jelentősen eltérők voltak a bőrtónusok. Ahogy az xy. ábrán is látható Ábris arcán sokkal vörösebbek voltak a színek. Lehetséges, hogy ez egy jobb megvilágítási pozíció orvosolta volna ezt a problémát, azonban megtetszett a háttérben lévő utcai lámpának az objektíven megtörő fénye. Ezt az effektust magyarul becsillanásként szokták emlegetni, és nagyban hozzá tud járulni, a filmes hangulat eléréséhez.

¹⁵ Szaturáció – színek telítettsége

Hangeffektek, hangkeverés

A forgatás során történő hangrögzítés már az első pillanattól fogva sok meglepetést hordozott magában. A dialógok hangját két csíptetős mikrofonnal és ahol a helyszín engedte pluszban egy puskamikrofonnal rögzítettük. Az eszközválasztás nem minősült megfelelőnek, mert bal oldali csatornára puskamikrofon, a jobb oldali csatornára pedig a két mikroport hangja került. Ennek következtében a különálló beszédek felemás hangerővel szóltak. Kiküszöbölésként a vágóprogramon belül használható parametrikus kiegyenlítő alkalmaztam a legtöbbet. „*A parametrikus kiegyenlítő lehetővé teszi, hogy szabályozza az egyes frekvenciák három szintjét: a szintek (a decibelek növelése vagy csökkentése), a közép / elsődleges frekvencia és a sáv szélesség / tartomány...*”¹⁶ Nagyjából sikerült visszanyerni a halk vagy rossz minőségű, olykor dobozszerű hangzásból. A skála bal oldalán található mélyeknek a 60Hz alatti tartományát teljesen megszüntettem, mivel az emberi fül számára maximum zavaró lehet. A mély hangok beállítása után a középső tartományt vettem célba, hiszen a mi esetünkben itt lehetett a legtöbbet visszanyerni. Ezt a 300Hz és 400Hz közötti szakasz hangerejének módosításával értem el. Az e fölötti tartományokat viszonylag kevészer kellett variálni. Csak akkor volt rá indokom, amikor behallatszódott a ruhának a zaja, vagy más egyéb nem oda illő zörejek. Egy pár alkalommal előfordult a frekvenciák közötti interferencia is. Ezeket a hibákat viszonylag nehéz volt helyrehozni. „*Azonos frekvenciájú hullámok interferálhatnak, vagyis találkozásukkor erősítések és gyengítések jöhetnek létre, ha a hullámforrások rezgési üteme egymáshoz képest időben nem változik.*”¹⁷ Ilyenkor nem csupán a jelerősség gyengül, hanem számos esetben éles, de mégis halk sípolás keletkezik a háttérben. Ezeket a hatásokat szintén a magas frekvencia sáv szélességének csökkentésével oldottam meg. Van egy nagyjából minden beszédre alkalmas alapbeállítás a vágóprogramokban, mely körülbelül a megfelelő görbét hozza létre a hangszínskálán. Ennek a további finomítására volt szükség, sőt kritikus esetekben drasztikusan el kellett térjek tőle, a fentebb említett problémák keletkezésével.

Vágás finomítás

A nyers vágást követően ritmus béli problémák jelentkeztek a filmben. Az úgynevezett finomra vágást én végeztem. Olyan kitarított felvételek hosszából vettem el, amelyek feleslegesek

---

¹⁶ Gary Altunian: A grafikus és a paraméteres ekvalizáló közötti különbség [online] - <https://hu.eyewated.com/a-grafikus-es-a-parameteres-ekvalizalo-koezoetti-kueloenbseg/> (utolsó elérés: 2023.05.03.)

¹⁷ A hangszerekben kialakuló állóhullámok [online] - https://www.nkp.hu/tankonyv/fizika_10_nat2020/lecke_05_024 (utolsó elérés:2023.05.03.)

voltak. Kiegészítésként Walter Murch által elnevezett „merítőháló” módszert alkalmazva kiegészítettem vagy kicseréltem bizonyos felvételeket. Walter ezt a módszert a következőképpen definiálta – „...az alkalmazott vágási technika nincs összhangban azzal az összetettséggel, amely pedig még a legegyszerűbb párbeszédok sajátja is. Egy párbeszéd két résztvevője közül nem okvetlenül arra figyelsz, aki éppen beszél. Gyakran viszed a tekinteted a beszélőről a hallgatóra, mert inkább arra vagy kíváncsi, hogyan hat az illetőre az, amit éppen hall.”¹⁸ Végül egy VFX megoldást kellett az egyik jelenetbe csempésznem, mert elfelejtettünk tintával bekenni a betűt leütő kart. Így meg kellett oldanom, hogy a szelvényen csak azután látszódjon a karakter, miután már leütötte. Körbe maszkoltam az eltüntetni kívánt területet, majd ráillesztettem egy kisebb kivágott foltot ugyan abból a felvételtől. A végeredmény nem lett a legtökéletesebb, azonban biztos vagyok benne, hogy ez első nézésre csak szakmai érásban dolgozó ember fogja kiszúrni. A nyersvágáshoz képest (16perc és 13másodperc) jócskán leredukáltam a film teljes hosszát, ami végül 14perc és 17másodperc lett.

Tapasztalatok, Összegzés

Mikor a négy napos forgatás mellett döntöttünk sejtettük, hogy kelleni fog egy pótforgatási nap is. Erre azonban nem volt lehetőségünk a későbbiekben, mert a színészek szabadideje és az addigi időjárás sem tette lehetővé. Egyben azonban biztos vagyok, hogy az utolsó két nap megtanított minket rá, hogy a három emberes stáb bár csodákra nem képes, de megfelelő szakértelemmel és kommunikációval képes a legszélsőségesebb helyzetekben is helyt állni.

---

¹⁸ Walter Murch: Egy szempillantás alatt – Gondolatok a filmvágásról. Budapest, Francia Új Hullám Kiadó, 2010. 49.p

Hivatkozások, webográfia, bibliográfia, jegyzetek

-Maffiózók [The Sopranos]. Alkotó: David Chase. (Televízió. HBO, 1999. jan. 10.). (Utolsó elérés: 2024.05.03.)

- Imre Krisztina: Color grading [online] In: 2021. okt. 14. (utolsó elérés: 2023.05.03) - <https://halado.fotokonyv.hu/color-grading/>

- Gary Altunian: A grafikus és a paraméteres ekvalizáló közötti különbség [online] - <https://hu.eyewated.com/a-grafikus-es-a-parameteres-ekvalizalo-koezoetti-kueloenbseg/> (utolsó elérés: 2023.05.03.)

- A hangszerekben kialakuló állóhullámok [online] - https://www.nkp.hu/tankonyv/fizika_10_nat2020/lecke_05_024 (utolsó elérés:2023.05.03.)

- Walter Murch: Egy szempillantás alatt – Gondolatok a filmvágásról. Budapest, Francia Új Hullám Kiadó, 2010. 49.p

Képjegyzék

-1. ábra: u/takethecannoli4: The Syd Field Paradigm [online] - (utolsó elérés: 2023.05.03) - <https://i.imgur.com/6lbae4W.png>

-2. ábra: Wikipédia [online] https://en.wikipedia.org/wiki/Rec._709#/media/File:CIExy1931_Rec_709.svg

-3. ábra: Tavalyi Hangulat. 2023. [film] Rendező: Bánhegyi Ágoston. Operatőr: Papp Miksa. Szereplők a képen: Gyimesi Domonkos, Badics Natasa

3. sz. melléklet. Hallgatói nyilatkozat

NYILATKOZAT

Alulírott Papp Miksa, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Kaposvári Campus, Képző szak nappali/levelező* tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2023 év 05 hó 03 nap

Hallgató

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A Papp Miksa (név) (hallgató Neptun azonosítója: KKQY20)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfólió¹ áttekinttem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védelemre
javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2023 év 04 hó 24 nap

Belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.